

การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารภาษาไทย
กลางของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ สำหรับโรงเรียนระดับกลุ่มโมกขลา อำเภอสอง
ยาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

PARTICIPATORY MANAGEMENT IN DEVELOP THE COMMUNICATION
SKILLS IN CENTRAL THAI. OF STUDENTS OF ETHNIC GROUPS. FOR
MOKKHLA GROUP SCHOOL THA SONG YANG DISTRICT
TAK PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

¹กมลลักษณ์ นาปรั่ง และ ²ปนตนนท์ เถียรประภากุล
Kamolnak Naprang and ²Panotnon Teanprapakun

¹มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, ประเทศไทย
¹Lampang Rajabhat University, Thailand

¹naprungskamollug@gmail.com

Received :December 6, 2024; **Revised :**January 4, 2025; **Accepted :**January 29, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารภาษาไทยกลางของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ สำหรับโรงเรียนระดับกลุ่มโมกขลา อำเภอสองยาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 2) ศึกษาสภาพ และข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารภาษาไทยกลางของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ สำหรับโรงเรียนระดับกลุ่มโมกขลา อำเภอสองยาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 และ 3) ศึกษาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารภาษาไทยกลางของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ สำหรับโรงเรียนระดับกลุ่มโมกขลา อำเภอสองยาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

¹ นิติบริบูรณ์โท สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

ประถมศึกษาตาก เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารภาษาไทยกลางของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ สำหรับโรงเรียนระดับกลุ่มโมกขลา อำเภอสองยาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน 2) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 3) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และ 5) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยบูรณาการด้วยกระบวนการบริหารแบบ POLC สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารภาษาไทยกลางของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ สำหรับโรงเรียนระดับกลุ่มโมกขลา อำเภอสองยาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับปฏิบัติปานกลาง ($\mu = 3.49$ และ $\sigma = 0.63$) แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารภาษาไทยกลางของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ สำหรับโรงเรียนระดับกลุ่มโมกขลา อำเภอสองยาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 จำนวน 5 ด้าน รวมทั้งสิ้น 30 แนวทาง ประกอบด้วย ด้านการมีส่วนร่วมในวางแผน จำนวน 6 แนวทาง ด้านการมีส่วนร่วมในตัดสินใจ จำนวน 6 แนวทาง ด้านการมีส่วนร่วมในดำเนินการ จำนวน 7 แนวทาง ด้านการมีส่วนร่วมในประเมินผล จำนวน 6 แนวทาง และด้านการมีส่วนร่วมในรับผลประโยชน์ จำนวน 5 แนวทาง

คำสำคัญ : องค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วม, แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วม

Abstract

The Objectives this research 1) Study the elements of participatory management in develop the communication skills in Central Thai. of students of ethnic groups. For Mokkhla Group School Tha Song Yang District, Tak Primary Educational Service Area Office 2. 2) Study the conditions and recommendations for participatory management in develop the communication in Central Thai. of students of ethnic groups. For Mokkhla Group School Tha Song Yang District, Tak Primary Educational Service Area Office 2. and 3) Study participatory management methods in develop the communication abilities of Central Thai students of ethnic groups. For Mokkhla Group School Tha Song Yang District, Tak Primary Educational Service Area Office 2 .The research results found that Components of participatory management in develop the communication skills in Central Thai. of students of ethnic groups. For Mokkhla Group

School Tha Song Yang District, Tak Primary Educational Service Area Office 2 consists of 5 elements: 1) Participation in planning 2) Participation in decision making 3) Participation in implementation 4) Having Participation in evaluation and 5) Participation in receiving benefits. Integrated with the POLC management process. Participatory management the conditions of participatory management in develop the communication skills in Central Thai. of students of ethnic groups. For Mokkhla Group School Tha Song Yang District, Tak Primary Educational Service Area Office 2 is overall at a moderate level of performance. ($\mu = 3.49$ and $\sigma = 0.63$) participatory management methods in develop the communication abilities of Central Thai students of ethnic groups. For Mokkhla Group School Tha Song Yang District, Tak Primary Educational Service Area Office 2, 5 areas, total 30 guidelines It consists of 6 approaches to participation in planning, 6 approaches to participation in decision making, 7 approaches to participation in operations, 6 approaches to participation in evaluation, and 6 approaches to participation in Receive benefits in 5 guidelines.

Keyword: Components of participatory management, participatory management methods.

บทนำ

ตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านการพัฒนา และเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญคือพัฒนาคนในทุกมิติ และในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษ และภาษาที่ 3 พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต จำเป็นต้องมีการปฏิรูปการเรียนรู้แบบพลิกโฉมในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ ๆ มีการเปลี่ยนบทบาทครู และเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา ตลอดจนกำกับการเรียนรู้ที่เหมาะสม และมีการส่งเสริมบทบาทในการมีส่วนร่วมพัฒนาคนของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่จำเป็น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564) แต่การบริหารจัดการศึกษาปัจจุบันยังคงมีวัฒนธรรมการบริหารในรูปแบบเดิม ๆ ที่มีการบริหารจัดการเฉพาะภายในองค์กร เปิดโอกาสให้ชุมชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมน้อยมากซึ่งการบริหารแบบมีส่วนร่วมนับเป็นรูปแบบการบริหารสำคัญประการหนึ่งที่ได้รับ ความสนใจในวงการบริหารสถานศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะถือเป็น

กระบวนการที่เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงาน และบุคคลที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และรับผิดชอบในการที่จะพัฒนาสถานศึกษา และส่งผลให้สถานศึกษาสามารถขับเคลื่อนไปสู่จุดหมายได้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ (ก่องเกียรติรักษ์ธรรม, 2563) จึงถือได้ว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยสำคัญที่จะสามารถเป็นเครื่องมือสนับสนุน และผลักดันให้การดำเนินงานในสถานศึกษาบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้

ในปัจจุบันยังมีสถานศึกษาบริเวณภาคเหนือของประเทศไทย โดยเฉพาะจังหวัดที่มีอาณาเขตติดชายแดนส่วนใหญ่ยังประสบปัญหาด้านการจัดการศึกษา และยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เนื่องจากผู้เรียนที่อยู่ตามจังหวัดหรืออำเภอที่ติดขอบชายแดนส่วนใหญ่เป็นผู้อพยพเข้ามาในราชอาณาจักรไทย ใช้ภาษาแม่หรือภาษาถิ่นของตนเป็นภาษาหลัก จึงเป็นปัญหาในการสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจในด้านต่าง ๆ ซึ่งนักเรียนที่ใช้ภาษาอื่นเป็นภาษาแม่ เมื่อมาเรียนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง จะทำให้มีปัญหามากกว่านักเรียนที่พูดภาษาไทยกลาง คือนักเรียนที่พูดภาษาถิ่น จะประสบปัญหาในการใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง และมีปัญหาการใช้ภาษาไทยที่สำคัญ ซึ่งโรงเรียนระดับกลุ่มโมกขลา อำเภอท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 นักเรียนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ สื่อสารภาษาแม่เป็นภาษาหลัก ภาษาไทยกลางเป็นภาษาที่สอง จึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาในด้านการสื่อสาร อ่านออก เขียนได้อย่างเร่งด่วน และตามการปฐมนิเทศของนายปิลัทธิ์ อุดมวงศ์ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2 ที่ได้กล่าวในงานการพัฒนาการอ่านออก เขียนได้ซึ่งสะท้อนให้สถานศึกษาในโรงเรียนระดับกลุ่มโมกขลาได้เห็นปัญหาหลักประการแรกคือ ต้องหาแนวทางในการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนระดับกลุ่มโมกขลา เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ให้ดีขึ้นและส่งผลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ในระดับโรงเรียน ระดับกลุ่ม และระดับชาติให้สูงขึ้นได้ในอนาคต

ซึ่งจากปัญหาที่พบประกอบกับการศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้เห็นความสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่จะส่งผลต่อการพัฒนาการสื่อสารภาษาไทยกลางของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ จึงได้ทำการศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารภาษาไทยกลางของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ สำหรับโรงเรียนระดับกลุ่มโมกขลา อำเภอท่าสองยาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 เพื่อเป็นประโยชน์เป็นแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารภาษาไทยกลางของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ สำหรับโรงเรียนระดับกลุ่มโมกขลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารภาษาไทยกลางของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ สำหรับโรงเรียนระดับกลุ่มโมกขลา อำเภอนำสองยาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2
2. เพื่อศึกษาสภาพการและข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารภาษาไทยกลางของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ สำหรับโรงเรียนระดับกลุ่มโมกขลา อำเภอนำสองยาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2
3. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อความสามารถด้านการสื่อสารภาษาไทยกลางของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ สำหรับโรงเรียนระดับกลุ่มโมกขลา อำเภอนำสองยาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาบริหารแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารภาษาไทยกลางของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ สำหรับโรงเรียนระดับกลุ่มโมกขลา อำเภอนำสองยาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้รูปแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) มีขั้นตอนดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย คือ

ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ สำหรับโรงเรียนระดับกลุ่มโมกขลา อำเภอนำสองยาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 จำนวน 314 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารภาษาไทยกลางของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ สำหรับโรงเรียนระดับกลุ่มโมกขลา อำเภอนำสองยาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 มี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารภาษาไทยกลางของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ สำหรับโรงเรียนระดับกลุ่มโมกขลา อำเภอสองยาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม (Rating Scale) 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert Scale)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารภาษาไทยกลางของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ สำหรับโรงเรียนระดับกลุ่มโมกขลา อำเภอสองยาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารภาษาไทยกลางของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ สำหรับโรงเรียนระดับกลุ่มโมกขลา อำเภอสองยาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารภาษาไทยกลางของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ สำหรับโรงเรียนระดับกลุ่มโมกขลา อำเภอสองยาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยการวิเคราะห์/สังเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้องค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน 2) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 3) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมิน และ 5) มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยใช้กระบวนการบริหารแบบ POLC

2. ผลการวิเคราะห์สภาพการ และข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารภาษาไทยกลาง ของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ สำหรับโรงเรียนระดับกลุ่มโมกขลา อำเภอสองยาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ดังนี้

2.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ด้านเพศ มีผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง ร้อยละ 52.70 และเป็นเพศชาย ร้อยละ 47.30 ด้านอายุพบว่า อายุ 31-40 ปี ร้อยละ 43.50 อายุ 41 – 60 ปี ร้อยละ 34.00 อายุต่ำกว่า – 30ปี ร้อยละ 21.40 และอายุ 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 1.10 และด้านตำแหน่งปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามตำแหน่งข้าราชการครู ร้อยละ 55.70 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ร้อยละ 27.90 อัตรา

จ้าง/ลูกจ้าง ร้อยละ 8.80 ผู้บริหารสถานศึกษา ร้อยละ 4.20 และพนักงานราชการ ร้อยละ 3.40 ตามลำดับ

2.2 ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารภาษาไทยกลางของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ สำหรับโรงเรียนระดับกลุ่มโมกขลา อำเภอสองยาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ในภาพรวม พบว่า สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารภาษาไทยกลางของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โรงเรียนระดับกลุ่มโมกขลา อำเภอสองยาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ในภาพรวมพบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.49$ และ $\sigma = 0.63$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือการมีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์ ($\mu = 3.59$ และ $\sigma = 0.60$) รองลงมา คือการมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล ($\mu = 3.51$ และ $\sigma = 0.61$) ด้านการมีส่วนร่วมด้านการดำเนินการ ($\mu = 3.49$ และ $\sigma = 0.62$) ด้านการมีส่วนร่วมด้านการวางแผน ($\mu = 3.46$ และ $\sigma = 0.65$) และด้านการมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ ($\mu = 3.40$ และ $\sigma = 0.69$) ตามลำดับ

2.3 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารภาษาไทยกลาง ของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ สำหรับโรงเรียนระดับกลุ่มโมกขลา อำเภอสองยาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 พบว่า ข้อเสนอแนะแนวทางที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 15 ขึ้นไปเพื่อนำไปยกร่างแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารภาษาไทยกลางของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ สำหรับโรงเรียนระดับกลุ่มโมกขลา อำเภอสองยาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 มีจำนวนทั้งหมด 15 ข้อ

2.4 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารภาษาไทยกลางของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ สำหรับโรงเรียนระดับกลุ่มโมกขลา อำเภอสองยาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 พบว่า ตามองค์ประกอบ 5 ด้าน มีจำนวน 30 แนวทาง แยกตามรายด้าน ดังนี้ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน มีจำนวน 6 แนวทาง 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีจำนวน 6 แนวทาง 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนิน มีจำนวน 7 แนวทาง 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีจำนวน 6 แนวทาง และ 5) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีจำนวน 5 แนวทาง

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารภาษาไทยกลางของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ สำหรับโรงเรียนระดับกลุ่มโมกขลา อำเภอสองยาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. องค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารภาษาไทยกลางของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ สำหรับโรงเรียนระดับกลุ่มโมกขลา อำเภอสองยาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 พบว่ามีองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน สอดคล้องกับแนวคิดของ ดวงเดือน วิจิฉัย, ธนวิน ทองแพง และสถาพร พงษ์พิบูล (2562) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการวางแผน คือการประชุมเพื่อร่วมกันวางแผนการบริหารจัดการ และพัฒนาสถานศึกษา โดยผู้เข้าร่วมประชุม คือ คณะกรรมการบริหารงานสถานศึกษาประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการที่ปรึกษาของสถานศึกษา และคณะกรรมการสภานักเรียน จากนั้นร่วมกันวิเคราะห์บริบทสภาพปัญหา และความต้องการของโรงเรียนและชุมชน 2) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ สอดคล้องกับแนวคิดของ ศฤงคาร ใจปันหา (2563) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมตัดสินใจ คือการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรม การเลือกวิธีการที่ควรปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมาย และการมีส่วนเกี่ยวข้องในทุกกระบวนการของการดำเนินโครงการ กิจกรรม 3) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ สอดคล้องกับแนวคิดของ ณัฐนันท์ วิทยาประโคน (2565) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินการต้องสร้าง กระบวนการที่ให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา และตัดสินใจ รวมถึงการมีส่วนร่วมดำเนินการตามแผนงานที่การจากการวางแผน และตัดสินใจร่วมกัน ทำให้การร่วมกิจกรรมนั้นเป็นไปด้วยความเต็มใจเต็มกำลังความรู้ความสามารถ ซึ่งผู้บริหารต้องให้อิสระผู้ปฏิบัติงานตัดสินใจในการปฏิบัติงานตามข้อตกลงร่วมกัน เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายที่ร่วมกันวางไว้ส่งผลให้การปฏิบัติงานของทุกคนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ส่งเสริมซึ่งกันและกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล สอดคล้องกับแนวคิดของสุพรรณณี กุลโสภิต (2561) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการประเมินผล คือ การที่ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินโครงการทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ รูปแบบการมีส่วนร่วมประเมินอย่างเป็นทางการ 5) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ สอดคล้องกับแนวคิดของสุพรรณณี กุลโสภิต (2561) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ คือ การมีส่วนร่วมประเภทนี้มีสองนัย คือเป็นทั้งการร่วมรับประโยชน์ และร่วมรับผลสืบเนื่องในทางลบจากโครงการพัฒนาผลประโยชน์ที่ได้รับได้แก่ผลประโยชน์ทางด้านวัตถุ คือ การมีรายได้ และทรัพย์สินเพิ่มขึ้น

2. สภาพการ และข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารภาษาไทยกลางของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ สำหรับโรงเรียนระดับกลุ่มโมกขลา อำเภอสองยาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 สามารถอภิปรายรายองค์ประกอบ ได้ดังนี้

ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารภาษาไทยกลางของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ สำหรับโรงเรียนระดับกลุ่มโมกขลา อำเภอสองยาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ในภาพรวม พบว่ามีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.49$ และ $\sigma = 0.63$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าต้องตระหนักถึงการเปิดโอกาสให้บุคลากรในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตลอดจนภาคีเครือข่าย และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารภาษาไทยกลางของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ตามองค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วม 5 ด้าน ภายใต้หลักการบริหารแบบ POLC ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วรธนภา ใจเย็น และคันสนีย์ จะสุวรรณ (2564) กล่าวว่า ลักษณะของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษานั้น มีหลักการสำคัญที่มีส่วนในการสร้างบรรยากาศแบบประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้บุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาเข้าร่วมแสดงความคิดเห็น ทำให้บุคลากรที่ทำงานเกิดความภาคภูมิใจ เน้นการกระจายอำนาจให้บุคลากรในสถานศึกษาทุกคนได้ มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา และร่วมแก้ไขปัญหที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต

3. แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารภาษาไทยกลางของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ สำหรับโรงเรียนระดับกลุ่มโมกขลา อำเภอสองยาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 สามารถอภิปรายแต่ละด้านได้ ดังนี้

3.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน พบว่า ต้องมีความรู้ความเข้าใจถึงบริบทพื้นที่อย่างถ่องแท้ บูรณาการด้วยกระบวนการ PLC โดยร่วมกันการวิเคราะห์ เพื่อวางแผน กำหนดเป้าหมาย วางกรอบโครงสร้าง บทบาทหน้าที่ต้องรับผิดชอบ วางแผนการจัดทำคู่มือ โครงสร้าง บทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่าย วางแผนเพื่อกำกับ ติดตาม และตรวจสอบร่วมกันอย่างเป็นมีทักษะในการแก้ไขปัญหาที่ดี มีศิลปะในการสร้างปฏิสัมพันธ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจถึงบริบทพื้นที่การพัฒนาอย่างแท้จริง โดยมีการร่วมกันการวิเคราะห์ปัญหาเพื่อวางแผน ประชุมชี้แจง และกำหนดบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่าย วางแผนการจัดทำคู่มือเพื่อใช้กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการพัฒนาร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรอนงค์ แจ่มจำรัส และชัยอนันต์ มั่นคง (2565) วิจัยแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 10 พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน และการตั้งเป้าหมาย มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด โดยมีแนวทางดังต่อไปนี้ คือ ผู้บริหารควรมี

ความพร้อมให้คำปรึกษา ยอมรับฟังความคิดเห็น ของผู้ได้บังคับบัญชาเสมอ ผู้ได้บังคับบัญชาควรมีส่วนร่วมในการปรับปรุง พัฒนาเป้าหมายของสถานศึกษา ผู้บริหารและผู้ได้บังคับบัญชาควรร่วมกันกำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานของสถานศึกษาไปในทิศทางทิศทางเดียวกัน เพื่อขจัดความขัดแย้ง ผู้ได้บังคับบัญชาควรมีส่วนร่วมในการวางแผนงาน การกำหนดวัตถุประสงค์ การกำหนดเป้าหมาย กลยุทธ์ของสถานศึกษา

3.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า ต้องเปิดโอกาสให้บุคลากรในสถานศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตลอดจนผู้ปกครอง ชุมชน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามาร่วมกันตัดสินใจในการพัฒนาเช่นการเลือกแผนหรือแนวทาง ทิศทางในการดำเนินการพัฒนา โดยบูรณาการด้วยกระบวนการ PLC รับฟังความคิดเห็นของทุกฝ่ายที่เข้ามามีส่วนร่วม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะต้องมีการยอมรับ และรับฟังความคิดเห็นของทุกฝ่ายที่เข้ามามีส่วนร่วม และเปิดโอกาสให้ภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในทุกขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ญฐนนท์ วิทยาประโคน (2565) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่องแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ด้านสมรรถนะผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 พบว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ควรประสานความร่วมมือจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อจำได้เข้าใจในนโยบาย หรือกระบวนการที่จะเกิดขึ้นผู้บริหารต้องเต็มใจให้เกิดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

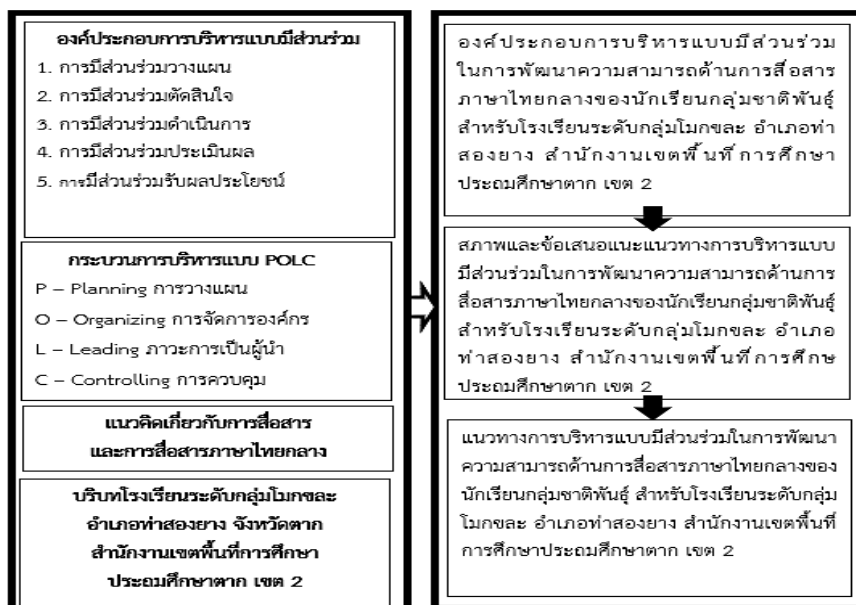
3.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ พบว่า ต้องมีความรู้ ความเข้าใจถึงบริบทพื้นที่อย่างถ่องแท้ ในการดำเนินการต้องมีการกำหนดบทบาท หน้าที่ของแต่ละฝ่ายร่วมกันอย่างชัดเจน ดำเนินการตามบทบาท หน้าที่ที่ได้รับผิดชอบ มีทักษะในการแก้ไขปัญหา มีการตัดสินใจที่รอบคอบ ใช้ศิลปะในการจูงใจ และสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีร่วมกันเพื่อร่วมกัน มีการกำกับ ติดตาม และตรวจสอบผลเพื่อรับทราบปัญหาระหว่างการดำเนินการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง ตามแผนการพัฒนา มีการพูดคุย สื่อสาร แลกเปลี่ยน เสนอแนะความคิดเห็นร่วมกันอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรภ นาคนชม และณภัทสรธร ธนาพงษ์อนันต์ (2565) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครู สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม พบว่า แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครู สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม สรุปได้ดังนี้ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ คือ การได้ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมด้วยความเต็มใจ และเต็มความสามารถมีการบูรณาการการทำงานในทิศทางเดียวกัน และมีความรู้สึกเป็นเจ้าของกิจกรรม

3.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า ต้องมีความรู้ความเข้าใจบริบทพื้นที่อย่างถ่องแท้ มีทักษะในการแก้ปัญหา สามารถตัดสินใจได้รอบคอบ มีการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการพัฒนาดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ตามคู่มือและกรอบการประเมิน กำกับติดตาม และประเมินผล มีศิลปะในการจูงใจ และเลือกวิธีการสื่อสารที่ดี ให้พลังบวกซึ่งกันและกัน สร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีร่วมกัน สะท้อนผลการพัฒนาร่วมกัน เพื่อรับทราบความก้าวหน้า และปัญหาที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการดำเนิน จนดำเนินการเสร็จสิ้นการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ จำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจถึงบริบทพื้นที่พัฒนา และแนวทางการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการพัฒนาตามคู่มืออย่างถ่องแท้ โดยสามารถแก้ปัญหาในการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินการพัฒนา และมีการสะท้อนผลการพัฒนาร่วมกันสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐนนท์ วิทยาประโคน (2565) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่องแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ด้านสมรรถนะผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 พบว่า แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ด้านสมรรถนะผู้เรียน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลตรวจสอบ รายงาน ควรเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบผลการดำเนินงานในทุกระยะของการดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้ จะส่งผลให้สามารถตรวจสอบปัญหา อุปสรรคและร่วมกันหาทางแก้ปัญหา วิเคราะห์ผลของการดำเนินงาน รวมถึงเป็นการค้นหาข้อดีและข้อบกพร่องเพื่อหาแนวทางในการทำงานให้มีประสิทธิภาพ

3.5 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า บุคลากรในสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความรู้ความเข้าใจในบริบทพื้นที่อย่างถ่องแท้ มีทักษะในการแก้ไขปัญหา สามารถตัดสินใจที่รอบคอบ มีการประสานงานกันเกี่ยวกับทรัพยากรด้านต่าง ๆ เช่นบุคคล งบประมาณ วัสดุสิ่งของ ตลอดจนการจัดการต่าง ๆ สร้างข้อตกลง สร้างความเข้าใจ มีการศิลปะในการจูงใจและสามารถยอมรับผลการพัฒนาได้ไม่ว่าจะเกิดขึ้นในทางบวก หรือทางลบ ร่วมกันอย่างชัดเจน มีการเผยแพร่ผลการพัฒนาต่อหน่วยงานต้นสังกัด ชุมชน ผู้ปกครอง ตลอดจนโซเชียลมีเดีย ให้สาธารณชนได้รับทราบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ จำเป็นต้องมีการประสานงานระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เกี่ยวกับทรัพยากรด้านต่าง ๆ เช่นบุคคล งบประมาณ วัสดุสิ่งของ ตลอดจนการจัดการต่าง ๆ สร้างข้อตกลง สร้างความเข้าใจ ร่วมกันอย่างชัดเจน ตลอดจนการยอมรับผลการพัฒนาที่อาจจะเกิดขึ้นในทางบวก หรือทางลบร่วมกันได้ สอดคล้องกับแนวคิดของณัฐพร วงษ์ไทย (2564) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ คือการที่ผู้บริหารต้องให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่ความสำเร็จของการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ในรูปแบบต่าง ๆ มีการยกย่องชุมชน ผู้ปกครอง ที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เช่น การมอบเกียรติบัตร โล่เกียรตินิยม การประกาศเกียรติคุณต่าง ๆ

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากการศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารภาษาไทยกลางของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ สำหรับโรงเรียนระดับกลุ่มโมกขลา อำเภอสองยาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ทั้งในรูปแบบเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ในการศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้องค์ประกอบหลักในการบริหารแบบมีส่วนร่วม และนำผลการสังเคราะห์ที่ได้ไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ และปฏิบัติหน้าที่ในกลุ่มโรงเรียนโมกขลาตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป มาสรุปเป็นองค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการในการพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารภาษาไทยกลางของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ได้ 5 ด้านได้แก่ 1)ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน 2)ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 4)ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และ 5)ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ซึ่งแต่ละองค์ประกอบบูรณาการด้วยหลักการการบริหารแบบ POLC ได้แก่การวางแผน (Planning) การจัดองค์กร (Organizing) การนำ (Leading) และการควบคุม (Controlling) ตลอดจนศึกษาสภาพการและข้อเสนอแนะจากกลุ่มประชากร เพื่อนำไปสู่การหาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารภาษาไทยกลางของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ สำหรับโรงเรียนระดับกลุ่มโมกขลา อำเภอสองยาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพดังรูปภาพที่ 1

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ, กระทรวง. (2564). นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- ก่องเกียรติ รัชัฏธรรม. (2563). การวิเคราะห์องค์ประกอบตัวบ่งชี้การบริหารแบบมีส่วนร่วมตามแนวคิดของบวร(บ้าน วัด โรงเรียน)ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. วารสารศิลปการจัดการ, 4 (2), 461 – 469.
- ณัฐนนท์ วิทยาประโคน. (2566). แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ด้านสมรรถนะผู้เรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 41 (1), 109 - 116.
- ณัฐพิรุ วรชัยไทย และวรชัย วิภูอุปโภคตร. (2564). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. วารสารวิชาการสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย (สสอท.).27(1),97-98.
- ดวงเดือน วินิจฉัย, ธนวิน ทองแพงและสถาพร พฤษพิณกุล. (2562). การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารวิจัยรำไพพรรณี, 13 (2), 140 - 145.
- วรรณภา ใจเย็น และศันสนีย์ จะสุวรรณ์. (2564). การบริหารแบบมีส่วนร่วม. ในการประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14 วันพุธ ที่ 18 เดือน สิงหาคม พ.ศ 2564, 1109-1115. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ศฤงคาร ใจปันทา. (2563). รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการทำงานสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุพรรณณี กุลโสภิต และวรภาณุจน์ สุขสดเขียว. (2561). การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาด้านผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 8 (2), 12 – 16.
- สุรภาพ นาคคนชม และณัฏฐารณ ธนาพงษ์อนันท์. (2565). การพัฒนาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครู สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม. วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์, 6 (2), 89-90.
- อรอนงค์ แจ่มจรัสและชัยอนันต์ มั่นคง. (2565). แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 10. วารสารวิจัยวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 5 (3), 205-211.

